

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

науково-педагогічної роботи

Михайлишин Г.Й.

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Безпека життєдіяльності і цивільний захист

для всіх напрямків підготовки бакалаврів
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Івано-Франківськ – 2018 рік

Робоча програма дисципліни **Безпека життєдіяльності і цивільний захист**
(назва навчальної дисципліни)

для всіх напрямків підготовки бакалаврів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

„2” травня 2018 р. – 16 с.

Розробники:

Кошель Володимир Іванович, кандидат технічних наук, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності.

Дзундза Богдан Степанович, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності.

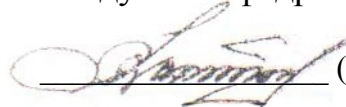
Сав'юк Галина Павлівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності.

Поплавський Омелян Павлович, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності

Протокол від 2 травня 2018 р. № 8

Завідувач кафедри

 (Кошель В.І.)

2 травня 2018 р.

Схвалено науково-методичною радою університету

Протокол від “__” _____ 2018 р. № __

2 травня 2018 р.

Голова ради

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань _____ (шифр і назва) Напрямок підготовки	Дисципліна самостійного вибору навчального закладу	
Модулів – 1	Спеціальність	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-2 й	1-2 й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		14 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	70 год.
Індивідуальні завдання: 12 год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – $30/90=33,3\%$

для заочної форми навчання – $8/72=10\%$

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності і цивільний захист” є забезпечення студентів глибокими сучасними знаннями теоретичних основ безпеки життєдіяльності і цивільного захисту та формування необхідних у майбутній практичній діяльності фахівців умінь і навичок вирішення завдань захисту людей і середовища їх проживання.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов’язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об’єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- ✓ основні положення Концепції національної безпеки України, що стосуються безпеки життя та здоров'я особи;
- ✓ аксіома про потенційну небезпеку діяльності людини;
- ✓ джерела небезпеки та їх класифікація;
- ✓ концепція допустимого ризику;
- ✓ загальні положення управління ризиком;
- ✓ системи забезпечення життєдіяльності людини;
- ✓ характеристика системи «людина - життєве середовище»;
- ✓ об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина - життєве середовище» різного рівня.
- ✓ - основні законодавчі та нормативно-правові акти з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;

вміти:

- ✓ визначати рівень безпеки системи «людина - життєве середовище»;
- ✓ ідентифікувати небезпеку;
- ✓ визначати причини та можливі наслідки небезпек;
- ✓ класифікувати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори;
- ✓ аналізувати умови виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- ✓ здійснювати системний аналіз безпеки життєдіяльності.
- ✓ ідентифікувати тип ситуації та оцінити рівень небезпеки, визначати профілактичні заходи запобігання надзвичайним ситуаціям;
- ✓ - обґрунтовувати ймовірність прояву небезпечних факторів у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- ✓ - вміння визначити коло своїх обов’язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ;
- ✓ - здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень.
- ✓ - застосовувати засоби індивідуального захисту, звільняти потерпілого

- від дії електричного струму, вогню та з-під обвалів, рятувати утопаючих;
✓ - надавати першу долікарську допомогу;

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Теоретичні та організаційні основи безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Природні, техногенні, соціально-політичні небезпеки.*

Теоретичний модуль

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення. Методологічні основи безпеки життєдіяльності і ЦЗ. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек.

Ризик – як оцінка небезпеки. Побутовий травматизм – статистика та основні причини.

Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій. Класифікація НС.

Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Причини та характер виникнення природних небезпек, їхній вплив на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Основні заходи, спрямовані на запобігання природним небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Аварії на потенційно-небезпечних об'єктах.

Причини та характер виникнення техногенних небезпек. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Заходи захисту від небезпек, пожежонебезпечними об'єктами, вибухонебезпечними об'єктами. Небезпека ураження людини електричним струмом. Аварії на транспорті, безпека дорожнього руху.

Тема 4. Пожежна безпека.

Основні поняття та визначення пожежної безпеки складові та загальна схема забезпечення пожежної безпеки. Процес горіння, його форми і види. Пожежонебезпечні властивості матеріалів. Засоби і заходи пожежогасіння. Оцінка масштабу і характеру (виду) пожежі. Противибуховий та протипожежний захист. Дії під час пожежі. Евакуація. План евакуації на випадок пожежі.

Практичний модуль.

Тема 1. Природні загрози. Регіональний комплекс природних загроз. Землетруси. Паводок, повінь. Зсуви. Урагани, бурі. Сильні ожеледі, град, туман.

Правила безпеки під час виникнення природних загроз. Організація дій щодо усунення їх наслідків.

Тема 2. Пожежна безпека. Горіння. Основні способи гасіння пожежі. Первинні засоби пожежегасіння. Основні види вогнегасників. Дії людини під час пожежі. План евакуації населення на випадок пожежі.

Тема 3. Радіаційна безпека. Ядерні вибухи. Вражаючі фактори ядерних вибухів. Променева хвороба. Характеристика зон радіоактивного забруднення при радіаційних аваріях та вибухах ядерних боєприпасів. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного впливу на об'єкти господарювання. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії.

Тема 4. Хімічна безпека. Вплив отруйних речовин на людей і тварин. Хімічні ураження людей. Надання першої медичної допомоги при отруєнні. Превентивні заходи щодо зменшення масштабів хімічного впливу на об'єкти господарювання. Характеристика зон хімічного зараження.

Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Соціально-політичні конфлікти. Війни. Дії при виявленні боєприпасів та підозрілих предметів. Тероризм. Види тероризму. Дії при виникненні терористичної загрози та захопленні в заручники. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їх профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Здоровий і раціональний спосіб життя. Поняття та різновиди натовпу. Поведінка людини в натовпі. Маніпуляція свідомістю. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпеки в умовах надзвичайних ситуацій.

Теоретичний модуль

Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Загальний аналіз ризику. Індивідуальний і груповий ризик. Концепція прийнятності ризику. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методи визначення ризику. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування об'єктів господарювання та контролю за станом його основних фондів.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.

Правові, нормативні, та організаційні основи безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності. Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС.

Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні

Тема 7. Управління силами та засобами під час НС.

Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Запобігання виникнення надзвичайних ситуацій. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайній ситуації. Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації. Спеціальні функції у сфері цивільного захисту.

Тема 8. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної державної системи ЦЗ. Евакуаційні заходи.

Загальні відомості про евакуацію. Евакуаційні органи, їх функції та завдання. Планування евакуації. Транспортне забезпечення евакуації. Інші види забезпечення евакуаційних заходів. Порядок проведення евакуації.

Практичний модуль.

Тема 6. Побудова структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику.

Тема 7. Організаційна структура захисту населення у НС.

Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом населення у НС в Україні. Головні положення про навчання персоналу установ і організацій діям та способам захисту населення в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС.

Тема 8. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Соціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС педагогічного складу ВНЗ. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних робіт.

Тема 9. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

Основні теоретичні положення (перша допомога, як її надавати). Втрата свідомості травми (штучне дихання, зовнішній масаж серця, шок, непритомність, струс мозку, кровотечі). Термічні впливи (переохолодження, відмороження, перегрівання, термічні опіки). Особливі види травм (хімічні опіки, ураження електричним струмом, ураження блискавкою, утоплення).

Отруєння (отруєння загального характеру, отруєння лугами, отруєння окисом вуглецю). Захворювання пов'язані зі зміною барометричного тиску (гіпоксія).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
<u>Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Природні, техногенні, соціально-політичні небезпеки.</u>												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	6	2				4	6	2				4
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	8	2	2			4	8	2				6
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	8	2				6	8					8
Тема 4. Пожежна безпека.	8	2	2			4	8		2			8
Тема 5. Радіаційна безпека.	6		2			4	6				2	4
Тема 6. Хімічна безпека	6		2			4	6				2	4
Тема 7. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	8		2		2	4	8				2	6
Разом за змістовим модулем 1	50	8	10		2	30	50	2	4	0	6	38
<u>Змістовий модуль 2. Виникнення та розвиток надзвичайних ситуацій.</u>												
Тема 8. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	8	2	2			4	8	0	2			6
Тема 9. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура	8	2				6	8				2	6

захисту населення у НС.												
Тема 10. Управління силами та засобами під час НС.	8		2		2	4	8				2	6
Тема 11. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної державної системи ЦЗ. Евакуаційні заходи.	8	2				6	8					8
Тема 12. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.	8		2			6	8				2	6
Разом за змістовим модулем 2	40	6	6	0	2	26	40	0	2	0	6	32
Усього годин	90	14	16	0	0	56	90	2	6	0	12	70

Денна форма

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2
2	Пожежна безпека	2
3	Радіаційна безпека	2
4	Хімічна безпека	2
5	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2
6	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2
7	Управління силами та засобами під час НС.	2
8	Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.	2
	Разом	16

Заочна форма

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2
2	Пожежна безпека	2
3	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2
	Разом	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Стаціонар	Заочне
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	4	4
2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	4	6
4	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	6	8
5	Пожежна безпека.	4	8
6	Радіаційна безпека.	4	4
7	Хімічна безпека	4	4
8	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	4	6
9	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	4	6
10	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.	6	6
11	Управління силами та засобами під час НС.	4	6
12	Забезпечення заходів і дій в межах єдиної державної системи ЦЗ. Евакуаційні заходи.	6	8
13	Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.	6	6
	Разом	56	

9. Індивідуальні завдання

1. Провести аналіз природних небезпек за місцем проживання студента.
2. Проаналізувати джерела забруднення навколишнього середовища за місцем проживання студента.
3. Скласти схему виникнення НС природного характеру.
4. Розробити систему заходів з ліквідації наслідків конкретної НС.
5. Розробити план евакуації на випадок пожежі.
6. Визначити зону ураження ядерного вибуху.

10. Методи навчання

- Робота з першоджерелами
- Семінари
- Дискусії
- Практичні заняття,
- наочні і мультимедійні матеріали
- самостійна робота, консультації

11. Методи контролю

Усне опитування, контрольна робота, реферативні повідомлення, тестування з використанням технічних засобів навчання, залік

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та контрольна робота							Сума	
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
T1	T2-3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	20	10	10	20	10	10	10	

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

11. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- складання заліку чи екзамену.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності» здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному заняття у відповідності до його форми (лекційної, практичної). Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Безпека життєдіяльності» передбачено складання заліку. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять,
- виконання завдань на практичних заняттях,
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS. (табл.).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами у письмовій формі). Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційна (теоретична) і практична частини. Для цього білети для проведення поточного контролю мають теоретичні запитання. Може бути також використано тестове завдання, або тестування з використанням технічних засобів навчання.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS. (табл.)

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до заліку є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовними модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовними модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовними модулями).

Залік здійснюється в письмовій формі за підсумковим тестовим завданням, що дає можливість здійснити оцінювання знань студента в усій дисципліні або у тестовій формі з використанням комп'ютерного автоекзаменатора. Тестові завдання оцінюються – за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання (табл.).

Оцінювання знань:

Оцінку «відмінно» (А) ставлять коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих в основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка «дуже добре» (В). Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного

завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка «добре» (C). Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка «задовільно» (D). Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладенні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка «задовільно (достатньо)» (E). Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Оцінка «незадовільно» (FX). Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка «незадовільно» (F). Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Методичні рекомендації до практичних занять.
3. Перелік контрольних запитань.
4. Програмові вимоги.

Програмові вимоги до курсу “Безпека життєдіяльності і цивільний захист”

1. Історичні аспекти безпеки життєдіяльності людини і цивільного захисту.
2. Мета, завдання, структурний зміст курсу, зв'язок з іншими дисциплінами.
3. Поняття безпеки. Абсолютна та відносна безпека.
4. Небезпека. Таксономія та класифікація небезпек.
5. Небезпечні шкідливі та вражаючі фактори.
6. Ризик. Визначення величини ризику.
- 7.
8. Види ризиків.
9. Концепція прийняттого ризику.
10. Психіка людини. Психічні процеси, психічний стан.
11. Метеорологічні небезпечні явища: урагани, шторми.
12. Селі, зсуви, снігові лавини.
13. Землетруси, цунамі.
14. Вулкани.
15. Повені.
16. Біологічні небезпеки.
17. Заходи боротьби з епідеміями інфекційних захворювань.
18. Природні пожежі.
19. Загальні закономірності виникнення техногенних небезпек.
20. Дія шуму і вібрації на організм людини.
21. Вплив термічних факторів на людину.
22. Ураження людини електричним струмом.
23. Надання допомоги при ураженні електричним струмом.
24. Небезпеки пов'язані з хімічними речовинами.
25. Поділ хімічних речовин за практичним використанням.
26. Поділ хімічних речовин за характером дії на людину.
27. Отруйні речовини. Токсини. Сильнодіючі ядучі речовини. Фітотоксиканти.
28. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.
29. Аварії на транспорті, безпека дорожнього руху.
30. Аварії з викидом радіоактивних речовин.
31. Ядерні вибухи.
32. Вражаючі фактори ядерних вибухів.
33. Ударна хвиля. Пошкодження, спричинені ударною хвилею.
34. Світлове випромінювання. Пошкодження, викликані світловим випромінюванням.
35. Проникаюча радіація.
36. Радіоактивне забруднення.
37. Радіаційні ураження людей і тварин.
38. Аварії пов'язані з використанням хімічних речовин.
39. Гідродинамічні аварії.
40. Пожежі. Види пожеж за масштабами.
41. Основні причини виникнення пожеж.
42. Горіння. Складові горіння.
43. Поділ речовин і матеріалів за пожежонебезпечністю.

44. Способи гасіння пожеж.
45. Засоби гасіння пожеж.
46. Первинні засоби пожежогасіння.
47. Дії людини під час пожежі.
48. План евакуації людей на випадок пожежі.
49. Соціально-політичні конфлікти.
50. Тероризм. Правила безпеки під час захоплення у заручники.
51. Шкідливі звички: алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія.
52. Соціальні хвороби.
53. Вплив ЗМІ на свідомість людини.
54. Вплив реклами на свідомість людини.
55. Маніпулювання людською свідомістю.
56. Дезінформація як метод маніпулювання людською свідомістю.
57. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
58. Визначення рівня надзвичайних ситуацій.
59. Психологічні чинник забезпечення безпеки людини у надзвичайних ситуаціях.
60. Оцінка рівня ризику.
61. Експертний метод оцінки рівня ризику.
62. Модельний метод оцінки рівня ризику.
63. Загальні принципи забезпечення безпеки.
64. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності.
65. Органи державного управління безпекою життєдіяльності в Україні.
66. Паспортизація безпеки об'єктів.
67. Ідентифікація потенційно небезпечного об'єкта.
68. Декларація безпеки об'єкта.
69. Організація рятувальних та невідкладних робіт під час надзвичайних ситуацій.
70. Комплекс заходів захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.
71. Методика проведення дегазацій, дезінфекції, санітарної обробки.
72. Загальні відомості про евакуацію.
73. Евакуаційні органи, їх функції та завдання.
74. Планування евакуації.
75. Транспортне забезпечення евакуації. Інші види забезпечення евакуаційних заходів.
76. Порядок проведення евакуації.
77. Загальні поняття про першу допомогу.
78. Перша допомога при ураженні головного мозку, зупинці дихання та серцевої діяльності.
79. Перша допомога при пораненнях та кровотечах.
80. Перша допомога при вивихах, переломах, розривах та розтягненнях зв'язок.
81. Перша допомога при отруєннях.
82. Перша допомога при опіках та обмороженнях.

14. Рекомендована література

Базова

1. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: 2007. – 487 с.
2. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – К.: 2006. – 438 с.
3. Васійчук В.О., Гончарук В.Є. та ін. Основи цивільного захисту: Навчальний посібник. Львів, 2010. – 384 с.
4. Джигирей В.С., Жидецький В.Ц. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - Львів.: Афіша, 2000. - 256с.
5. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний Н.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - К.: Каравела, Л.: Новий світ-2000,2002. - 328с.
6. Запорожець О.І., Халмурадов В.І., Применко В.І. Безпека життєдіяльності: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 448с.
7. Козяр М.М., Щедрій Я.І., Станіславчук О.В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: Навч. посіб. -К.: Кондор, 2012. -458с.
8. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. - Л., 2001. - 186с.
9. Панкратов О.М. Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005. - 232с.
10. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності. - Суми.: Універ. Книга, 2000.
11. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності. Практичні заняття. - Львів.: Афіша, 2000. - 239с.
- 12.10.Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. - 2-вид. допов. і перероб. - К.: Основа, 2006. - 444с.
13. Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти.: Підручник. - Суми.: Університетська книга, 2005.

Допоміжна

1. Заплатинський В.М. Полі мовний тлумачний словник з безпеки: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 120с
2. Іванова І.В.Заплатинський В.М., Гвоздій СП. «Безпека життєдіяльності» навчально-контролюючі тести. -К.: «Саміт-книга», 2005. - 148с.
3. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб./За заг. Ред.. І.П. Пістуна. - Львів: Тріада плюс, 2010. - 648с.
4. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. Ред.. І.П.Пістуна. - Львів.: Тріада плюс, 2011. - 436с. 5. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. - К., 1998. - 544с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mns.gov.ua> - офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
2. <http://www.mon.gov.ua> - офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.nau.ua> - інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ).